

**Tao Te
Čing**

Lao Ce

I. DIO

TAO ČING

(KNJIGA O APSOLUTNOM PUTU)

1.

TAO: APSOLUTNO, RELATIVNO I JEDINSTVO

Tao o kojem se može govoriti nije apsolutni Tao.
Imena kojima se može imenovati nisu apsolutna imena.

Bezimeno je izvor neba i zemlje.

Imenovano je majka svih stvari.

Stoga:

Umirenog duha sagledajmo njegovu nemanifestiranu tajnu.

Pobuđenog duha promatrajmo njegove manifestirane forme.

To dvoje je isto u izvoru, a drugačije u izrazu.

To što su isti je tajna,

tajna nad tajnama,

vrata od svih tajni.

2.

RELATIVNO: POLJE SUPROTNOSTI

Time što ljudi određuju lijepo, određeno je i ružno.
Time što ljudi određuju dobro, određeno je i zlo.

Tako:

Imati i nemati dolaze skupa.

Teško i lako se upotpunjavaju.

Iz dugog se izvodi kratko.

Visoko i nisko počivaju jedno na drugome.

Zvuk i glas se harmoniziraju.

Lice i naličje se slijede.

Stoga mudrac:

Upravlja svojim akcijama iz polja nedjelovanja,
širi svoje učenje o neaktivnosti.

Stvari dolaze, a on ih ne odbija;

oživljava, ali ne uzima;

pomaže, ali ne traži;

prima, ali ne zadržava.

Upravo zbog toga što ne zadržava,
nitko mu ne može uzeti punoću.

4.

APSOLUTNO: JEDINSTVO SUPROTNOSTI

Tao je prazan, ali ga ništa ne može prazniti!
Bez dna, praizvor svih stvari!

Otupljuje sve oštrice.
Razrešuje sve čvorove.
Ublažuje blještavilo.
Smiruje uznemireno.

Skriven u dubini tame, ali vječan izvor svjetla,
ne zna čije je dijete.
On je zajednički predak svemu, otac svih stvari.

5.

PRIRODA APSOLUTNOG I RELATIVNOG

Priroda nije blaga.

Njoj su sve stvari poput slamnate lutke.

Mudrac nije blag.

On postupa s ljudima kao sa slamnatim lutkama.

Prostor između neba i zemlje je poput mijeha.

Izgledom prazan, ali ništa mu ne manjka.

Ispunjava se pražnjenjem.

Tako i Tao:

Ni mnogo riječi ga ne može spoznati.

Potraži ga radije u sebi!

6.

O STVARANJU

Duša i dolina nikad ne umiru.
To se naziva vječno majčinstvo.

Vrata vječnog majčinstva su korijen neba i zemlje.
Kao da ga nema, ali ti služi s lakoćom.

7.

EVOLUCIJA INDIVIDUALNOSTI

Nebo i zemlja su trajni.

Razlog njihove trajnosti je što ne žive samo za sebe.

Stoga dugo žive.

Tako i mudrac:

Gubeći sebe, dobiva sebe.

Gubeći sebe, osvaja sebe.

Predajući sebe, održava sebe.

8.

O MUDRACU

Istinska dobrota je poput vode.

Voda podržava sve stvari bez nadmetanja.

Boravi na napuštenim mjestima.

Stoga je slična Taou.

Stoga mudrac:

U izboru boravišta drži se temelja.

U kultiviranju duha uranja u dubinu.

U susretu je blag i ljubazan.

U govoru je iskren.

U upravljanju održava red.

U poslovima je djelotvoran.

U akcijama izabire pravo vrijeme.

Vježbajući te vrline

oslobađa se patnje.

9.

O SUPROTNOSTIMA

Ne pretjeruj, zaustavi se na vrijeme!

Velika oštrina -

oštrica neće biti trajna.

Veliko bogatstvo -

neće biti dugo sigurno.

Nezadrživa žudnja za posjedom i slavom

ukazuje na sjeme nesreće.

Kada je zadatak ostvaren, povući se -

to je Tao stvaranja.

10.
SAVRŠENSTVA

Potpuno povlačenje vodi do jedinstva sa svim -
i daje Tao.

Potpuna kontrola daha -
daje nježnost i senzibilnost poput
novorođenog djeteta.

Potpuno pročišćenje unutarnje vizije -
daje savršenstvo.

Potpuna ljubav prema ljudima -
daje upravljanje bez upravljanja.

Potpuno prihvaćanje sudbine kao dara neba -
daje kreativnost.

Potpuno prosvjetljenje -
daje sve znanje.

Stvaranje bez napora,
primanje bez posjedovanja,
djelovanje bez očekivanja,
vođenje bez vladanja -
to se naziva skrivena vrlina.

11.

UPOTREBNA VRIJEDNOST APSOLUTNOG

Trideset se žbica sjedinjuje u glavčini,
no tek praznina čini točak korisnim.

Iz gline se oblikuje posuda,
no tek je praznina čini korisnom.

Iz zidova, u kojima su vrata i prozori, sastoji se kuća,
no tek je praznina čini korisnom.

Tako:

Iz postojećeg se određuje izgled.

Iz nepostojećeg se stiže korist.

12.

O OSJETILIMA

Žarke boje zasljepljuju oko.
Glasni zvuci zaglušuju uho.
Snažni začini otupljuju okus.
Žestoke strasti zaluđuju duh.
Velike žudnje vode na stranputicu.

Stoga mudrac:

Održava svoje jastvo, a ne "ja".
On ide k sebi i napušta vanjsko.

13.

O SUPROTNOSTIMA

Naklonost i nemilost uzrokuju tjeskobu.

Ono što cijenimo i ono čega se bojimo je u nama.

Što znači:

“Naklonost i nemilost uzrokuju tjeskobu?”

Oni koji stiču naklonost viših
potišteni su u primanju,
potišteni su u gubljenju.

Što znači:

“Ono što cijenimo i ono čega se bojimo je u nama?”

Bojimo se jer imamo “ja”.
Kad napustimo “ja” nema više straha.

Stoga:

Onaj koji sebe nađe stiče razmak od svijeta.

Onaj koji sebe živi stoji izvan svijeta.

14.

O PARADOKSIMA

Gledaj, ali ga ne možeš vidjeti.

On je bez oblika.

Slušaj, ali ga ne možeš čuti.

On je bez zvuka.

Hvataj, ali ga ne možeš dohvatiti.

On je bez tijela.

To trojstvo je nerazdvojivo i čini jedno.

Otkriven nije svijetao,

sakriven nije taman.

Beskrajan, bestjelesan, ne može ga se imenovati.

Ideja bez sadržaja.

Da bi ga našao, moraš sebe izgubiti.

U susretu mu ne vidiš početak.

U slijeđenju mu ne vidiš kraj.

Učvršćen u Taou

postaješ majstor života,

spoznaješ prapočetak svih stvari.

Tao povezuje prošlost i budućnost.

15.

OSOBI NE MUDRACA

Prastari majstori Taóa posjedovali su mnoge vrline.
Vrline koje se ne mogu razumjeti ni sagledati.

Ja ću ih pokušati opisati:

Opresni, kao pri prijelazu rijeke u zimi.

Budni, kao okruženi neprijateljima.

Suzdržani, kao gosti.

Popustljivi, kao led koji se topi.

Jednostavni, kao neobrađeno drvo.

Otvoreni, kao dolina.

Neprozirni, kao mutna voda.

Tko je u stanju pročistiti mutno?

U miru postaje čisto.

Tko je u stanju pokrenuti mirno?

Aktivnošću se vraća u svijet.

Tko prihvaća Tao

nije nikad završen.

Kako nije završen,

može se obnavljati.

16.

PUT I CILJ

Ostviri stanje krajnje praznine,
ostviri stanje potpunog mira,
stanje iz kojeg se sve stvari oblikuju,
stanje u koje se sve stvari vraćaju.

One rastu i napreduju u svijetu,
a zatim se vraćaju praizvoru.

Povratak i praizvor znači mir,
znači vratiti se svojoj vječnoj sudbini.
Preuzeti svoju vječnu sudbinu znači prosvjetljenje.
Tko ne zna svoju vječnu sudbinu boravi u mraku.
Prosvjetljenje znači razumijevanje,
razumijevanje znači velikodušnost,
velikodušnost znači sveprisutnost,
sveprisutnost znači živjeti u skladu s prirodom.
Biti u skladu s prirodom znači biti u skladu s Taom.
Biti u skladu s Taom znači besmrtnost.
Za takvog nema više patnje.

17.

O UPRAVLJANJU

Savršene upravljače ljudi ne primjećuju,
manje savršene oni vole i hvale,
nesavršenih se boje,
najnesavršenije preziru.

Tek kada se ima povjerenje u višeg
dolazi do rasta povjerenja kod ljudi.

On ne upotrebljava lako riječi,
svako mu djelo vodi u ispunjenje.
A ljudi kažu: “Mi smo to sami učinili!”

18.

GUBITAK KONTAKTA S TAOM

Gubitak je veze s velikim Taom
doveo do nastanka običaja i zakona.
Tada se pojavilo znanje i domišljatost,
došlo je do velikih laži.
Tada je nestala harmonija u obitelji,
pojavila se dužnost i obaveza.
Tada je u zemlji nastao kaos i nered,
pojavila se potreba za vladarima.

Tamo gdje je Tao, postoji i ravnoteža.
Gubitkom Taoa, ističe se razlika.

19.

VRLINA I JASTVO

Odbaci znanje, napusti domišljatost!

Dobrobit zajednice će se ustostručiti.

Odbaci običaje i napusti zakone!

Obiteljska ljubav će se povratiti.

Odbaci lukavstvo, napusti žudnju!

Lopovi i razbojnici će nestati.

To troje dodiruje vanjsko i nije dovoljno,
stoga im treba pretpostaviti viši princip.

Otkrij svoje neukrašeno jastvo,

zagri svoj praizvor,

suzdrži svoj egoizam,

budi jednostavan.

20.

MUDRAC I SVIJET

Intelekt ograničava život.

Kakva je razlika između da i ne?

Kakva je razlika između dobrog i zla?

Biti kao većina, djelovati kao drugi?

O, daleko je još buđenje.

Većina je puna površnih radosti,

kao da sudjeluju u žrtvenim gozbama,

kao da su na proljetnoj terasi.

a ja sam tih, učvršćen u izvoru osjećaja

poput novorođenog djeteta koje se još

ne zna smijati,

nevezan, poput čovjeka bez doma.

Većina ima više nego dovoljno,

a ja, izgleda, nemam ništa,

moj duh je bezuman - prazan.

Većina zna,

a ja sam neznalica, zbunjen.

Većina je oštroumna,

a ja sam tup,

strpljiv poput mora,

nošen, prividno, bez cilja.

Većina ima svrhu,

a ja izgledam nepraktičan i neuglađen.

Ja sam sebi drugačiji od većine,

a najviše u tome što tražim podršku od majke.

21.

SVEPRISUTNOST TAOA

Izrazi velikih vrlina
izviru samo iz TAOA.

Djelovanje TAOA je neodređeno, neuhvatljivo.

Neodređeno, neuhvatljivo

ali latentno u svim oblicima.

Neodređeno, neuhvatljivo

ali latentno u svim predmetima.

Suptilno, nevidljivo

ali latentno u životnoj sili.

Životna sila je istina

u njoj je skrivena potvrda.

Od pradavnih dana do danas

nije izgubio svoje bezimeno ime.

Pomoću njega možemo sagledati oca svih stvari.

Kako to znam?

Iz samog sebe.

22.

O MUDRACU

Biti skroman znači biti uzvišen,
biti savitljiv znači biti ojačan,
biti prazan znači biti pun,
biti star znači biti obnovljen.
Imaj malo i steći ćeš.
Imaj mnogo i bit ćeš uznemiren.

Stoga mudrac prihvaća jedno
 i postaje uzor svijetu.
On se ne otkriva
 i stoga svijetli.
On se ne hvali
 i stoga je slavan.
On se ne umišlja
 i stoga je zaslužan.
On se ne uzdiže
 i stoga je prvi.
I stoga jer se ne natječe
nitko u svijetu ga ne može nadmašiti.

Tako se potvrđuje prastara izreka:
 “Biti skroman znači biti uzvišen.”
Na taj način je prosvijetljeni uzvišen.

23.

DJELOVANJE U SKLADU S PRIRODNIM ZAKONIMA

Biti u skladu s prirodom
daje spontano djelovanje.

Oluja ne traje čitavo jutro.
Pljusak ne traje čitav dan.
A čije je to stvaranje?
Prirode!
Netrajno je stvaranje prirode,
još netrajnije je stvaranje ljudi.

Stoga:

Djelovati s Taom
znači sjediniti se s Taom.

Slijediti vrline
znači sjediniti se s vrlinama.

Napustiti isprazno
znači sjediniti se s praznim.

Sjedinjen s Taom:
Tao ga privlači i podržava djelovanje.

Sjedinjen s vrlinama:
Vrline ga privlače i daju snagu.

Sjedinjen s praznim:
Praznina ga privlači i daje punoću.

Tko je bez povjerenja
neće steći povjerenje.

24.

PRVENSTVO TAOA

Tko na prstima stoji nije stabilan.
Tko raskrečenih nogu hoda, ne napreduje.
Tko svijetliti želi, nije prosvijetljen.
Tko hvaljen želi biti, nije slavan.
Tko se umišlja, nije zaslužan.
Tko se uzdiže, nije prvi.

U odnosu na Tao to je ništavno i nedostojno.
“Talozi i tumori vrlina”,
čovjek s Taom ih odbacuje.

25.

VELIKI TAO

Rođeno prije neba i zemlje
postoji nešto, nejasno, ali potpuno,
tiho, prazno
uvijek isto, u svim promjenama
vječno se mjenjajući, uvijek isto.

Može se promatrati kao majka svih stvari.
Ja ne znam njegovo ime
i zovem ga Tao.

U odsustvu bolje riječi zovem ga “veliki”.
Veliki: to znači beskonačan.

Beskonačan: to znači sveobuhvatan.

Sveobuhvatan: to znači vratiti se na početak.

Stoga:

Tao je velik.

Nebo je veliko.

Zemlja je velika.

Čovjek je velik.

U postojanju su četiri velike stvari
a čovjek je jedna od njih.

Čovjek slijedi zemlju,
zemlja slijedi nebo,
nebo slijedi Tao,
Tao slijedi vlastitu prirodu.

26.

MIR I AKTIVNOST

Dubina je osnova površine.

Mir je osnova kretanja.

Stoga mudrac:

U svom se djelovanju ne odvaja od dubine.

U svom je kretanju nepokretan.

On boravi u sebi.

Tako i veliki vladar:

On ne upravlja lakomisleno.

On se ne kreće lakomisleno.

U nepromišljenom se kretanju gubi centar mira.

U nepromišljenom se upravljanju gubi dubina.

27.

PRAVILNO DJELOVANJE

Pravilna aktivnost ne ostavlja traga

Pravilan govor ne uzrokuje zbunjenost.

Pravilna promišljenost ne treba proračunatost.

Pravilno zatvorena vrata nemaju bravu ni zasun,
no nitko ih ne može otvoriti.

Pravilno vezan čvor ne treba konopac,
no nitko ga ne može odriješiti.

Stoga:

Mudrac se brine o svim ljudima.

Nitko nije zapostavljen.

On podržava sve stvari.

Ništa nije zaboravljeno.

To znači slijediti svjetlo.

Takvo djelovanje ima dvostruku vrijednost:

Prosvijetljeni prosvjećuje neprosvijetljenog.

Neprosvijetljeni su nadahnuće prosvijetljenih.

Onaj koji:

Ne poštuje prosvijetljenog

niti cijeni nadahnuće

iako prividno pametan, izgubljen je.

To je suština tajne.

28.

PRAVILNO DJELOVANJE

Onaj tko je svjestan svoje volje,
ali postojan u receptivnosti,
postaje centar svijeta,
centar svih tokova postojanja.

Postajući centar svijetova
ne krši više zakone
i ponovno se vraća u prvotno stanje bezazlenosti.

Onaj tko je svjestan svog svjetla,
ali postojan u ulozi tame,
postaje uzor svijetu,
suština svog postojanja.

Postajući uzor svijetu
s njim su svi zakoni,
za njega nema više greške
i ponovno se vraća u prvotnu punoću.

Onaj koji je svjestan svoje vrijednosti,
ali postojan u skromnosti,
postaje izvor svijetu,
dubina sveg postojanja.

Postajući izvor svijetu
živi punoću života
u skladu sa zakonima.
I ponovno se vraća u prvotni integritet cjeline.

Razdjeljujući, dijeleći,
komadajući prvotnu cjelinu
mudrac stvara upotrebne instrumente
postajući upravljač i vladar.

Tako i najveće dijeljenje
ne razdvaja.

29.

O SILI

Srediti svijet silom,

iskustvo pokazuje, ne uspijeva.

Svijet je vođen prirodnim zakonima

kojima ne može sila upravljati.

Prisilno sređivanje vodi u nered,

prisilno zadržavanje vodi u gubitak

jer svaka akcija uzrokuje reakciju.

Tako postoji vrijeme za napredovanje

i vrijeme za nazadovanje,

vrijeme za smirenje

i vrijeme za uznemirenje,

vrijeme za rad

i vrijeme za nerad,

vrijeme za dobitak

i vrijeme za gubitak.

Stoga mudrac:

Izbjegava neumjerenost.

Izbjegava neuravnoteženost.

Izbjegava ekstreme.

30.

O SILI

Vladati uz pomoć Taea
znači vladati bez sile,
jer u prirodi sile je da rađa silu.
Trnje raste gdje je prošla vojska.
Mršave godine slijede ratno doba.

Stoga dobar vođa ne treba sile.
Ostvaruje svoj cilj a ne zastrašuje.
Ostvaruje svoj cilj a ne uznosi se.
Ostvaruje svoj cilj a ne hvasta se.
Ostvaruje svoj cilj jer je to prirodno.
Ostvaruje svoj cilj ali ne voli nasilje.
Sve preko toga uzrokuje rasulo,
to je protiv Taea.
A sve što je protiv Taea nije trajno.

31.

O SILI

Sila ne postoji u Taou.

Sila izaziva protusilu.

Plemeniti izbjegava upotrebu sile.

Oružje je oruđe zla,

oružje nije oruđe plemenitog.

No prisiljen okolnostima on ga upotrebljava
jer samo mir je blizak njegovu srcu.

On ne uživa u pobjedi.

Tko uživa u pobjedi uživa u krvoproliću.

Za onoga tko uživa u krvoproliću nema ovdje napretka.

Kod radosnih događaja povoljna je lijeva strana,
kod tužnih desna.

Kod proslave pobjede podređeni je lijevo,
nadređeni desno.

To znači pobjeda je tužan događaj.

Krvoproliće treba oplakivati.

Pobjeda pomoću sile je tužan događaj.

32.

HARMONIJA POMOĆU TAOA

Tao je uvijek bez imena.

Iako tih u svojoj jednostavnosti,
veći je od svih stvari u svijetu.

Kada bi ga vladari uspjeli prihvatiti
čitav bi svijet prihvatio njihovo vodstvo.

Nebo i zemlja se sjedinjuju
i teče nebeska rosa
i ukidaju se sve granice.

S diferencijacijom prvotne jednostavnosti
pojavi su se imena.

Sve imenovano ima isti uzrok.

Znanje o zajedničkom uzroku uklanja zbunjenost.

Tao je cilj svih tokova života
kao što je ocean cilj svih vodenih tokova.

33.

REDOSLIJED VRIJEDNOSTI

Upoznati druge je pametno,
upoznati sebe je mudrost.

Upravljanje drugima zahtijeva silu,
upravljanje sobom zahtijeva prosvjetljenje.

Imati - znači bogatstvo.

Napustiti samoga sebe - znači ispunjenje.

Ne zadržavati prolazno - znači vječnost.

Ostati i nakon smrti - znači besmrtnost.

34.

O APSOLUTNOM

Veliki Tao je sveprisutan
za njega nema lijevo i desno.
Sve stvari izlaze iz njega, počivaju u njemu
i dobivaju njega dio.
On tiho ispunjava svoju svrhu
i ne postavlja uvijete.
Hrani i oblači sve stvari
ali nije njihov gospodar.
Bez duha i strasti
može biti nazvan malim.
On je dom svih stvari
može biti nazvan velikim.
Ne teži za veličinom,
veličina ga ispunjava.

35.

O APSOLUTNOM

Tko drži veliki simbol,
taj privlači sve stvari svijeta.
One ga slijede, bez štete.
I živi u zdravlju, miru i sreći.

Ponudi jelo i piće
i putnik će ostati.

Tao je bez okusa.

Tko ga gleda, ne vidi ge.

Tko ga sluša, ne čuje ga.

Prožet njime postaješ nepresušan.

36.

RITMIČKA PRIRODA ŽIVOTA

Prije nego što se može umanjiti
najprije se mora uvećati.

Prije nego što se može oslabiti
najprije se mora ojačati.

Prije nego što se može uniziti
najprije se mora uzvisiti.

Prije nego što se može primiti
najprije se mora dati.

U tome leži suptilna mudrost života.
Meko i nejako nadvladavaju tvrdo i jako.

Kao što riba ne može živjeti bez vode,
tako i čovjek ne može živjeti bez jednog.

37.

TAO I HARMONIJA

Tao ne djeluje,
ali je on uzrok svih akcija.

Ako bi vladari slijedili Tao,
sve bi se samo sredilo,
ali svatko sređuje za sebe.

Ja se držim čvrsto svoje jednostavnosti,
bezazlenosti, koja zaboravlja sve.
Zaboraviti sebe znači biti bez želje.
To donosi mir
meni i svijetu.

II. DIO

TE ČING

(KNJIGA O VRLINAMA)

38.

TAO I VRLINE

Čovjek nadmoćnih vrlina je bez vrlina
i stoga u skladu s vrlinama.

Čovjek podređenih vrlina je pun vrlina
i stoga nikad u skladu s vrlinama.

Čovjek nadmoćnih vrlina nikad ne djeluje,
ali ništa nije učinjeno.

Čovjek podređenih vrlina stalno djeluje,
ali ništa nije potpuno učinjeno.

Čovjek nadmoćne dobrote djeluje zaboravljajući sebe.

Čovjek nadmoćne pravednosti djeluje ne zaboravljajući sebe.

Kada čovjek nadmoćnih običaja djeluje,
ali nema odjeka,
upotrebljava silu.

Stoga:

Gubitkom Taoa prevladavaju vrline,
gubitkom vrlina prevladava dobrota,
gubitkom dobrote prevladava pravednost,
gubitkom pravednosti prevladavaju običaji.
No običaji su prazan sjaj, zavaravanje i početak kaosa.

Predznanje je cvjetanje Taoa
i početak gluposti.

Stoga plemeniti boravi u početku
a ne na kraju,
on boravi u plodu
a ne u cvijetu.

Ulazi u sebe i napušta vanjsko.

39.

JEDINSTVO SUPROTNOSTI

U stara vremena slijedeće je ostvarilo jedinstvo:

Nebo, pomoću jednoga, je postalo svijetlo.
Zemlja, pomoću jednoga, je postala stabilna.
Duh, pomoću jednoga, je postao svjestan.
Prostor, pomoću jednoga, je postao pun.
Sva bića, pomoću jednoga, su oživljena.
Vladari, pomoću jednoga, su pravilno upravljali.
Pomoću jednoga.

Bez svjetla nebo bi bilo tamno,
bez stabilnosti zemlja bi se raspala,
bez svijesti ugasnuo bi duh,
bez sadržaja nestala bi prostornost,
bez života ne bi postojala bića,
bez pravilnog upravljanja iskvarila bi se vladavina
jer u bazi vladanja je služenje,
visoko počiva na niskom.

Vladar se osjeća kao oruđe,
usamljen, podvrgnut vječnom redu,
posrednik, ovisan o višem i nižem.

Istina je, prava slava ne zahtijeva pohvalu.
Umjesto da sjajiš kao dragulj

40.

OD APSOLUTNOG DO APSOLUTNOG
JE PUT RELATIVNOG

Kretanje Taoa je povratak.

Mirovanje je način djelovanja Taoa.

Sve stvari svijeta su rođene od tjelesnog

a tjelesno je rođeno od netjelesnog.

41.

TAO I LJUDI

Kada najviši čovjek čuje o Taou
on marljivo vježba.

Kada osrednji čovjek čuje o Taou
on malo vježba.

Kada najniži čovjek čuje o Taou
on se glasno smije.

Ako se takav ne bi smijao,
Tao ne bi bio Tao.

Izreka jednog mudraca kaže:

Put prosvjetljenja izgleda zamagljen.

Put napretka izgleda nazadak.

Lagan put izgleda težak.

Nadmoćna vrlina izgleda prazna.

Najveća bistrina izgleda kao zbunjenost.

Velika vrlina izgleda kao izgubljenost.

Snažna vrlina izgleda kao slabost.

Nepromjenjivo je udruženo sa stalnim promjenama.

Beskrajna kvadratičnost nema kuteva.

Beskrajan prostor se teško puni.

Beskrajni zvuk je jedva čujan.

Beskrajna slika nema oblika.

A Tao je skriven, bez imena,

Ali samo Tao može dati i ispuniti.

42.

STUPNJEVI MANIFESTACIJE TAOA

Iz Taoa se rađa jedno
iz jednog - dvoje
iz dvoje - troje
a troje rađa sve stvari.
Sve stvari nose yin i grle yang.
Kroz sjedinjenje tih vitalnih energija
ostvaruju jedinstvo.

Većina se boji onoga što pojedini žive:
usamljenosti, osirotjelosti, siromaštva.
Ali vladari se sami označuju time
jer stvari su uvećane oduzimanjem
a smanjene dodavanjem.

Drugi su podučavali isto što i ja:
Siloviti umiru nasilnom smrću.
To treba biti osnova mog djelovanja.

43.

MIR I AKTIVNOST

Najfinija tvar na svijetu
prolazi i kroz najgrublju.
Ono bez oblika prožima sve oblike.
Tako ja znam prednosti poduzimanja
 akcije iz polja ne akcije,
 podučavanja ne akcije.
Dobrobit akcije iz mira
 nema premca u svijetu.

44.

JASTVO I SVIJET

Što je bliže: jastvo ili slava?

Što je važnije: jastvo ili posjed?

Što je veće zlo: dobitak ili gubitak?

Stoga:

Tko najviše voli, najviše i pati.

Tko najviše skuplja, najviše i gubi.

Zadovoljan čovjek nije razočaran.

Onaj tko zna stati, ne susreće opasnost.

Tako ostvaruje neprolaznost.

45.

SAVRŠENSTVO TAOA

Najveće savršenstvo izgleda kao nesavršenstvo
a u svojoj upotrebi je neograničeno.

Najveće obilje izgleda kao siromaštvo
a u svojoj upotrebi je nepresušivo.

Najveća pravednost izgleda kao nepravednost.

Najveća vještina izgleda kao nespretnost.

Najveća izražajnost izgleda kao mucanje.

Aktivnost savlađuje pasivnost.

Mirovanje savlađuje uznemirenost.

Tko je miran i tih postaje uzor svijetu.

46.

TAO I HARMONIJA

Ako Tao vlada u zemlji,
vojnički konji pomažu kod oranja.
Kad Tao nestane u zemlji,
konjica gazi polja.

Nema većeg prokletstva od žudnje za moći.
Nema većeg zla od žudnje za posjedovanjem.
Nema većeg nedostatka od manjka skromnosti.
Tek skromnost omogućava ispunjenje.

47.

SAVRŠENSTVA

Bez izlaženja iz kuće
možeš upoznati čitav svijet.

Bez gledanja kroz prozor
možeš vidjeti Tao neba.

Što dalje ideš
manje znaš.

Stoga mudrac:
Saznaje bez putovanja,
vidi bez gledanja,
ostvaruje bez djelovanja.

48.

ZNANJE I TAO

Tko traži znanje, uvećava.

Tko traži Tao, umanjuje.

Stalnim smanjenjem

ostvaruje stanje neaktivnosti

neaktivnošću se sve ostvaruje.

Da bi dobio svijet, moraš ga ostaviti.

Ako ga ne možeš ostaviti,

nikada ga nećeš osvojiti.

49.

O MUDRACU

Mudrac nema svog “ja”,
u njemu se zrcale jastva drugih ljudi.

Prema dobrima sam dobar,
prema lošima sam također dobar
 jer vrlina daje dobrotu.
Vjerujem poštenima
 vjerujem također i nepoštenima
 jer vrlina daje vjeru.

Tako mudrac boravi u svijetu
 pun mira, harmonije, jedinstva.
Mnoštvo mu se divi
a on ga promatra kao svoju djecu.

50.

ŽIVOT I SMRT

Stupiti u život znači početi umirati.

Tri od deset su robovi žudnje za životom.

Tri od deset su robovi straha od smrti.

Tri od deset žele produžiti život.

Ali su ipak ograničeni predstavom smrti.

Zašto?

Jer se drže ovog života.

No jedan koji zna živjeti život

ide kroz život bez straha od nosoroga i tigra.

Ide kroz bojno polje a oružje ga ne može povrijediti.

Nosorogov rog za njega nema snage,

tigrove kandže mu ne mogu ništa,

vojnikovo oružje ne može prodrijeti u njega.

Zašto?

Jer živi izvan ovoga života.

51.

TAO I TE

Tao im daje život,
Te ih njeguje.
Materijalni svijet im daje oblik,
okolina ih usavršava.

Stoga:

Sve stvari svijeta obožavaju Tao i uzdižu Te.
Tao se obožava a Te uzdiže
ne po zapovijedi već stoga što je to prirodno.

Zato im Tao daje život,
Te ih njeguje,
oblikuje, usavršava,
udomljuje, osigurava,
brine o njima i hrani ih.

Upravlja a nije njihov upravitelj,
djeluje a nije djelatelj,
sređuje a nije kontrolor.

To je tajnovita vrlina.

52.

VANJSKI I UNUTARNJI SMJER

Sve u svijetu ima zajednički početak
a možemo ga nazvati majkom svijeta.

Znamo li majku
možemo znati i njenu djecu.
Kad smo upoznali djecu
vratimo se majci.
Držati se majke
znači vječan život.
Kad tijelo nestane, on neće nestati.

Zatvori njegove otvore,
zatvori njegova vrata
i čitav će život biti bez borbe.

Otvori njegove otvore,
umnoži njegove aktivnosti
i čitav će život biti bespomoćan.

Tko vidi sićušno razborit je,
tko se drži blagosti snažan je.
Upotrijebi razboritost
da bi se vratio na početak,
da bi izbjegao uništenje.
To znači ostvari apsolutno.

53.

STRANPUTICE

Kada bih posjedovao i zrno mudrosti
napredujući po glavnom putu
ja bih izbjegao stranputice.

Po glavnom je putu lako napredovati
ali ljudi vole zastranjivati.

Tamo gdje su blještave palače
polja su zarasla korovom, žitnice su prazne,
ali obučene u raskošnu odjeću,
opasane sjajnim oružjem,
pretrpane jelom i pićem,
preopterećene bogatstvom i posjedom.

To vodi u razbojstvo
a udaljuje od Taa.

54.

TAO I VRLINE

To što je dobro zasađeno ne može se iskorijeniti.
To što je čvrsto uhvaćeno ne može pobjeći.
To što uđe u srce potomaka dugo će trajati.

Tako i Tao:

Kultiviran u pojedincu daje nepatvorenu vrlinu,
kultiviran u obitelji daje obilje vrline,
kultiviran u zajednici daje trajnost vrline,
kultiviran u zemlji daje napredovanje vrline,
kultiviran u svijetu daje univerzalnu vrlinu.

Stoga:

Prema nepatvorenoj vrlini, ocjenjuj pojedinca.

Prema obilju vrline, ocjenjuj obitelj.

Prema trajnosti vrline, ocjenjuj zajednicu.

Prema napredovanju vrline, ocjenjuj zemlju.

Prema univerzalnosti vrline, ocjenjuj svijet.

Otkud znam da je svijet takav?

Iz samoga sebe.

55.

IDEALNI POJEDINAC

Tko je bogat vrlinama
poput novorođenog je djeteta.

Ne bodu ga otrovni insekti,
ne napadaju ga divlje zvijeri,
ne nadlijeću ga ptice grabljivice.

Njegove kosti su meke, njegove žile nježne,
ali njegov zahvat je snažan.

Ne zna za sjedinjenje muškog i ženskog,
ali raste u cjelovitosti
jer njegova vitalnost je integrirana.

Čitav dan može vikati, a da mu glas ne promukne
jer njegova harmonija je savršena.

Ostvariti harmoniju znači ostvariti vječno.

Ostvariti vječno znači prosvjetljenje.

Uznemirenost vodi u zlo.

Kontrolirati dah snagom volje traži naprezanje.

Sve preko toga uzrokuje rasulo.

To je protiv Taoa.

A sve što je protiv Taoa nije trajno.

56.

DUH I TAO

Onaj tko zna ne govori.

Onaj tko govori ne zna.

Začepi njegove otvore,
zatvori njegova vrata,
otupi njegovu oštrinu,
razmrsi njegove čvorove,
ublaži njegovo blještavilo,
umiri uznemirenost.

To je tajanstveno jedinstvo.

Tada ga ni ljubav ni mržnja ne mogu dodirnuti,

dobitak ni gubitak ga ne mogu doseći,

slava ni sramota ga ne mogu promijeniti.

Stoga je najviši na svijetu.

57.

UPRAVLJANJE SA RAZINE APSOLUTNOG

Upravljaj zemljom uobičajenom pravednošću,
vodi rat neuobičajenom taktikom,
ali svijet češ osvojiti djelujući iz stanja nedjelovanja.

Kako ja to znam?

Tako jer:

Što je više zabrana to je više prekršaja.

Što je više pravila to je veći kaos u zemlji.

Što je više vještine to je više neuobičajenih stvari.

Što je više zakona to je više lopova i razbojnika.

Stoga mudrac kaže:

Ja ne djelujem, a ljudi sami po sebi čine dobro.

Ja volim mir, a ljudi sami po sebi uvode red.

Ja se ne miješam, a ljudi se sami po sebi obogaćuju.

Ja sam slobodan od želja, a ljudi su sami po sebi pošteni.

58.

UPRAVLJANJE SA RAZINE APSOLUTNOG

Kada upravljači upravljaju iz polja nedjelovanja
ljudi su sretni i napreduju.

Kada upravljači upravljaju snagom volje
ljudi su nezadovoljni i nemirni.

I na nesreći počiva sreća
i pod srećom leži nesreća.

Ali tko određuje što će pobijediti?

Zar ne postoji pravednost?

Ili se uobičajeno (pravednost) pretvara ponovo
u neuobičajeno (taktiku),

a pravednost u nepravednost?

O, dugo li čovječanstvo luta!

Stoga mudrac:

Upravlja bez upravljanja.

Oblikuje bez ranjavanja.

Ispravlja bez prisile.

Bliješti bez zasljepljivanja.

59.

UPRAVLJANJE SA RAZINE APSOLUTNOG

Upravljanje ljudima,
služenje nebu
najuspješnije je iz polja nedjelovanja.

Stoga jer djeluje iz nedjelovanja
za upravitelja se može reći da slijedi Tao od početka.

Slijedeći Tao od početka on skuplja obilje vrlina.
Kad je skupio obilje vrlina, nema ničeg što ne bi mogao
prevladati.

Kako nema ničega što ne bi mogao prevladati,
nitko ne zna njegove granice.

Kako nitko ne zna njegove granice, sposoban je
upravljati zemljom.

Kada posjeduje majku zemlje, to mu omogućuje vječno
trajanje.

To znači biti duboko učvršćen i ukorijenjen u Tao,
tajnu besmrtnosti i trajne vizije.

60.

UPRAVLJANJE SA RAZINE APSOLUTNOG

Upravlja velikom zemljom kao da pečeš malu ribu.

Tko upravlja svijetom u skladu s Taom
vidjet će da njezini demoni gube snagu.
Nije tako da demoni gube snagu
već prestaju štetiti ljudima.
Ne samo da oni prestaju štetiti ljudima
već i mudrac ne šteti ljudima.
Kada nitko ne šteti nikome
ostvarena je izvorna vrlina.

61.

NADMOĆNA SNAGA PREDANOSTI

Velika zemlja leži nisko poput delte rijeke
i tako postaje utočište svijeta
i žensko svijeta.

Žensko pridobiva muško uslijed predanosti,
uslijed predanosti postaje utočište.

Tako velika zemlja osvaja malu pomoću predanosti,
a mala zemlja osvaja veliku pomoću predanosti.

Stoga se neki predaju da bi osvojili.

Nekima je u prirodi da se predaju i da osvajaju.

Velika zemlja želi da uzme pod okrilje malu,
a mala zemlja želi biti zaštićena.

Da bi obje ostvarile željeno
velika zemlja treba zauzeti niži položaj.

62.

NADMOĆ TAOA

Tao je izvor svih stvari:
Dobrom čovjeku blago,
lošem čovjeku utočište.

Lijepa riječi ostvaruju mnogo.

Lijepa djela uzdižu čovjeka iznad drugih.

Pa ako čovjek i nije dobar,
zašto bi trebao biti odbačen?

Stoga kod ustoličenje vladara

i kad su određeni pomoćnici

vrednije od danka dragog kamenja i konja

primanje je, u predanosti, Taoa.

Zašto je “starima” bio taj Tao najviši?

Jer pomoću njega se ostvaruje željeno

a grešnici se mogu osloboditi.

Stoga je Tao najveće blago svijeta.

63.

DJELOVANJE S TIHIM RAZINA SVIJESTI

Djeluj ne djelujući.

Djeluj bez napora.

Osjeti neosjetljivo.

Uzdigni nisko.

Umnoži jedno.

Vrlinom odgovori na manu.

Savršenim se bavi dok je još jednostavno.

Ostvari veliko u malim stvarima.

Teškim stvarima svijeta

treba se baviti dok su još lake.

Velikim stvarima svijeta

treba se baviti dok su još male.

Stoga se mudrac nikada ne bavi teškim i velikim

a ostvaruje teško i veliko.

Tko mnogo obećava

malo ostvaruje.

Tko uzima stvari neozbiljno

susreće mnoge poteškoće.

Stoga mudrac promatra stvari ozbiljno

i zato nikada ne susreće poteškoće.

64.

DJELOVANJE SA TIHIM RAZINA SVIJESTI

Ono što je mirno lako se zadržava.

Ono što je fiksirano lako je predvidjeti.

Ono što je krhko lako je lomljivo.

Ono što je malo lako se rasprši.

Bavi se predmetom prije nego se pojavi.

Uspostavi red prije nego nastupi nered.

Čak i najveće drvo počinje iz malog sjemena.

Čak i najveća kula počinje iz grude zemlje.

Čak i najduži put počinje prvim korakom.

Onaj koji djeluje, griješi.

Onaj koji zadržava, gubi.

Kako mudrac ne djeluje, ne griješi.

Kako ne zadržava, ne gubi.

U svojim poduhvatima ljudi često griješe na
domaku cilja.

Budi oprezan na kraju kao i na početku
i greška je izbjegnuta.

Stoga mudrac želi ono što je bez želje
i ne cijeni ono do čega je teško doći,
uči da bude bez znanja.

Upotrebljava ono što je većina izgubila
kako bi pomogao svima da nađu svoju vlastitu prirodu
ali ih ne vodi za ruku.

65.

MUDROST I PAMET

Stari koji su znali za Tao

nisu davali znanje mnoštvu
već su ga držali u bezazlenosti.

Ljudima je teško da žive u miru

ako posjeduju previše znanja.

Oni koji žele upravljati zemljom pomoću znanja

zla su kob nacije.

Oni koji žele upravljati zemljom pomoću bezazlenosti

blagoslov su nacije.

Tko zna ta dva načina, ima uzor.

Tko taj uzor ostvari

ostvario je tajanstvenu vrlinu.

Kada tajanstvena vrlina postane jasna, sveobuhvatna

i kada se stvari vrate natrag

tada, i samo tada, otkriva se velika harmonija.

66.

NADMOĆNA SNAGA SKROMNOSTI

Što čini da more postane gospodar velikih rijeka?

To što se ističe u niskom.

Stoga je u stanju da postane gospodar velikih rijeka.

Da bi postao prvi među ljudima

u svom govoru treba biti skroman.

Da bi postao vođa

u svom napredovanju treba biti zadnji.

Tako mudrac stoji iznad

a ljudi ne osjećaju njegovu težinu.

Napreduje prvi

a ljudi ne vide njegovo prvenstvo.

Tada ga čitav svijet zauvijek podržava.

Kako se ne nameće

nitko se u svijetu ne može s njim nadmetati.

67.

NADMOĆNA SNAGA LJUBAVI

Svi kažu da je moj Tao velik.

Ništa slično ne postoji na svijetu.

Zbog toga što je velik nije sličan bilo čemu.

Da je ičemu sličan, već bi odavno nestao.

Ja imam tri blaga

koja cijenim i čuvam:

Prvo je ljubav,

drugo je umjerenost,

treće je nikada biti prvi na svijetu.

Uslijed ljubavi, nema straha.

Uslijed umjerenosti, postoji rezerva snage.

Nikada ne biti prvi, omogućuje vlastiti razvoj.

Tko se:

Lišava ljubavi i hrabrosti,

lišava umjerenosti i rezerve snage,

lišava zadnjeg mjesta da bi bio prvi

izgubljen je.

Jer ljubav je pobjedonosna u napadu

i nepovrediva u obrani.

Koga nebo naoruža ljubavlju

taj uživa vječnu podršku.

68.

NADMOĆNA SNAGA KREATIVNOG

Hrabar vojniki nije žestok.

Dobar borac ne gubi kontrolu.

Veliki osvajač se ne bori.

Savršen vladar se postavlja ispod drugih.

To se naziva vrlina nadmetanja.

To se naziva sposobnost korištenja napora drugih.

To se naziva nadmoćnost udruženja s nebom.

69.

NADMOĆNA SNAGA NENASILJA

Jedan stari vojnik je rekao:

Ne usuđujem se napadati

već sam radije napadnut.

Ne usuđujem se napredovati ni za pedalj

već radije nazadujem za stopu.

To znači:

Napredovati bez kretanja.

Ne pokazivati snagu.

Izbjegavati sukob.

Naoružati se bez oružja.

Nema veće katastrofe od potcjenjivanja neprijatelja.

Potcjenjivanje neprijatelja može uzrokovati gubitak
mog blaga.

Stoga kada dvoje upotrijebe silu
popustljiviji pobjeđuje.

70.

O MUDRACU

Moje je učenje vrlo lako razumjeti i lako slijediti
ali ga mnoštvo teško razumije i teško slijedi.

Moje riječi imaju uzrok u mom porijeklu.

Moje riječi počivaju u mom određenju.

To dvoje ne zna mnoštvo

stoga ne zna ni mene.

Malo ih je koji me znaju.

Ja sam drugačiji.

Tako mudrac prema vani izgleda neugledan

a u grudima nosi neprocjenjivo blago.

71.

MUDROST I PAMET

Tko zna da ne zna - najviši je.

Tko misli da zna - ograničen je.

Tko prepoznaje svoju ograničenost
nema granica.

Mudrac nije ograničen
kako prepoznaje svoju ograničenost.
Stoga nema granica.

72.

EVOLUCIONARNA TEŽNJA ŽIVOTA

Kada ljudi ne prihvaćaju kreativnu moć
život im se pokazuje u strašnoj zbilji.

Ne ograđuj njihov životni prostor!

Ne ograničavaj njihov način življenja!

Ako ih ne ograničavaš,
nećeš ni sam biti ograničen.

Tako mudrac zna sebe, ali ga ne pokazuje.

Voli sebe, ali ga ne ističe.

Stoga on ide k sebi i napušta vanjsko.

73.

ŽIVOT BEZ BORBE

Tko je bez straha u hrabrosti, gubi.

Tko je bez straha u plahosti, dobiva.

U tome

ima nešto dobro i nešto loše.

Čak je i nebo nesklono nekim ljudima.

No tko zna zašto?

To i mudrac smatra teškim pitanjem.

Način neba je

pobjeda bez borbe,

nagrada bez objašnjenja,

privlačenje bez poziva,

ostvarenje bez planiranja.

Nebeska mreža je velika.

Iako krupno tkana, ništa ne propušta.

74.

ŽIVOT BEZ STRAHA

Ako se ljudi ne boje smrti
zašto im onda prijetiti smrću?

Naučiti ih bojati se smrti
i kažnjavati prestupnike smrću -
tko može preuzeti takvu odgovornost
budući da već postoji izvršitelj koji odlučuje o
životu i smrti?

A tko umjesto njega želi odlučivati
slični nepozvanom

koji vodi sjekiru majstora tesara.

Tko vodi sjekiru majstora tesara

ne može izbjeći povrede iz vlastitih ruku.

75.

OTUĐENO DJELOVANJE

Kada su ljudi gladni
znači da njihovi vladari previše traže
i odatle nezadovoljstvo.

Kada se s ljudima ne može upravljati
znači da njihovi vladari previše upravljaju
i odatle otpor.

Kada ljudi prihvaćaju smrt neozbiljno
znači da njihovi vladari previše cijene život
i odatle prezasićenost.

No mudri su oni koji nisu zaokupljeni užicima života.
Oni istinski krase život.

76.

NADMOĆNA SNAGA NJEŽNOSTI

Mekan i popustljiv čovjek je rođen.
Mrtav je čovjek krut i tvrd.

Meke i popustljive su žive biljke.
Po smrti one su krute i tvrde.

Stoga su krutost i tvrdoća pratioci smrti
a mekoća i popustljivost pratioci života.

Nepopustljiva će armija izgubiti bitku.
Kruće će drvo slomiti vjetar.

Kruće i tvrdo je dolje.
Meko i popustljivo je gore.

77.

OBILJE I SIROMAŠTVO

Način neba,
zar nije sličan zatezanju luka?
Vrh se spušta, a dno uzdiže.
Suvišno se skraćuje, a nedovoljno produžuje.

Način neba,
uzima od preobilja,
daje pomanjkanju.

Takav nije ljudski život.
On uzima potrebnim,
daje imućnim.

Tko ima u izobilju da da čitavom svijetu?
Samo onaj koji ima Tao?

Stoga mudrac:
Daje i ne zadržava,
ostvaruje a ne traži zahvalnost
budući da ne pokušava izgledati nadmoćan.

78.

NADMOĆNA SNAGA POPUSTLJIVOSTI

Ništa na svijetu nije tako mekano i popustljivo kao
voda.

Ali ništa nije nadmoćnije u svladavanju tvrdog i krutog.

U tome je ništa ne može zamijeniti!

Meko savladava tvrdo,
popustljivo savladava kruto.

Svi to znaju, ali nitko ne slijedi.

Stoga mudrac kaže:

Tko preuzima nepravdu svijeta
stvarni je vođa.

Tko preuzima breme svijeta
pravi je vladar.

Prave riječi izgledaju zbunjujuće.

79.

NADMOĆNA SNAGA VRLINA

Nakon svake svađe ostaje nešto gorčine.
Što se tu može učiniti?

Stoga se mudrac drži svoga
i ne optužuje druge.

Čovjek s vrlinama preuzima na sebe.
Zao čovjek prebacuje na druge.

Ali Tao neba ne poznaje podijeljenost.
Uvijek je na strani ispravnog.

80.

IDEALNO DRUŠTVO

Zamislimo malu zemlju s malim brojem stanovnika
s izobiljem svega, više nego što mogu upotrijebiti.

Neka prihvaćaju smrt ozbiljno i prema tome žive
vjerni svojoj rodnoj grudi.

Brodovi i kola, iako prisutni, se ne koriste.

Oklopi i oružja, iako prisutni, se ne upotrebljavaju.

Povratak bezazlenosti!

Neka ponovo vezuju čvorove umjesto da pišu.

Neka uživaju u hrani,

ukrašuju odjeću,

budu zadovoljni s domom,

raduju se načinu života.

Susjedna naselja neka budu bliska

tako da dopire lavež pasa i kukurijekanje pijetla

i da ljudi dožive duboku starost u zajedništvu

ali, da svatko živi svoj život.

81.

NADMOĆNA SNAGA MUDRACA

Istinite riječi nisu uvijek lijepe.

Lijepa riječi nisu uvijek istinite.

Dobre riječi nisu uvijek uvjerljive.

Uvjerljive riječi nisu uvijek dobre.

Mudar nije uvijek učen.

Učen nije uvijek mudar.

Mudrac ne gomila stvari.

Davanjem stiže.

Što više daje, više ima.

Tao neba je:

Primanje bez oduzimanja.

Tao mudraca je:

Ostvarenje bez napora.